

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту, адміністрування та права

**Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін**

ЛОГІКА ПРАВНИЧА

**Методичні вказівки
до самостійного вивчення дисципліни**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми здобуття освіти зі спеціальності
081 «Право»**

**Харків
2023**

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет менеджменту, адміністрування та права
Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін

ЛОГІКА ПРАВНИЧА

Методичні вказівки
до самостійного вивчення дисципліни

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми здобуття освіти зі спеціальності
081 «Право»

Затверджено рішенням
Науково-методичної ради
Факультету МАП ДБТУ
Протокол № 1 від 19 вересня
2023 р.

Харків
2023

УДК 16:340](072)
Л 72

Схвалено
на засіданні кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол №1 від 28 серпня 2023 р.

Рецензенти:

В. В. Прокопенко, д-р філос. наук, проф., професор кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада ХНУ ім. В.Н. Каразіна;

С. Г. Пилипенко, д-р. філос. наук, доц., доцент кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін.

Л 72 Логіка (правнича) : метод. вказівки до самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ден. та заоч. форми здобуття освіти зі спец. 081 «Право» / Державний біотехнологічний університет; авт.-уклад. Д. Л. Кобелева. – Харків : [б. в.], 2023. – 13 с.

Методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни «Логіка (правнича)» розроблено відповідно до навчальної програми. Включає опис, ціль програму та структуру дисципліни; матеріал для самостійного опрацювання, рекомендовану літературу, питання для самоконтролю.

Видання призначено здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми здобуття освіти зі спеціальності 081 «Право».

УДК 16:340](072)

Відповідальний за випуск: Н. І. Моїсєєва, д-р екон. наук, проф.

© Д. Л. Кобелева, укладання, 2023
© ДБТУ, 2023

Зміст

Вступ.....	5
Опис навчальної дисципліни.....	5
Мета навчальної дисципліни.....	5
Програма навчальної дисципліни.....	6
Структура навчальної дисципліни.....	6
Самостійне опрацювання тем	7
Методичне забезпечення.....	9
Рекомендована література.....	9
Питання для самоконтролю.....	10

Вступ

Логіка як учення про правильне мислення, питання та відповіді, формування нових гіпотез і доказів є необхідною для кожної розумної людини. Сьогодні інтерес до неї зумовлений багатьма обставинами, насамперед значним розширенням сфери логічного знання. Специфічною сферою застосування логічного знання є право. Високі вимоги до законотворчості, правозастосування і правової теорії поширюються також на професійне мислення юриста.

Робочу навчальну програму курсу «Логіка (правнича)» укладено згідно вимог щодо загальноприйнятої системи організації навчання. Програма визначає обсяг базових знань та компетенцій, якими повинен опанувати студент на основі засвоєння курсу «Логіка (правнича)».

Опис навчальної дисципліни

Логіка, маючи прикладний характер, дає змогу студентам засвоїти теорію та навчитися застосовувати на практиці логіку наукового дослідження, логіку ухвалення рішень (і в умовах визначеності, і невизначеності та ризику), логіку суперечки, спілкування, логіку конфліктів (міжособистісних, політичних, економічних) тощо. Під час вивчення проблем логіки важливо мати на увазі, що засвоєння теоретичних питань не є самоціллю. Теорія є лише початковою умовою та засобом, що допомагає набуті навичок правильного міркування. Головне – навчитися застосовувати набуті теоретичні знання на практиці, в процесі міркування.

Мета навчальної дисципліни

Юридична практика ґрунтується на чіткому знанні й однаковому застосуванні законів, то вона стає строго регламентованою, набуває раціонального стилю. Знання логіки дає змогу юристу точно й аргументовано висловлюватися, помічати неузгодженість у показаннях потерпілих, свідків, підозрюваних, а також у наявних письмових джерелах, допомагає переконливо спростовувати хибні докази опонентів, правильно складати план роботи, оформлювати службові документи, висувати слідчі версії тощо.

Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Логіка як наука. Форми логічного мислення.

Тема 1. Логічні основи юридичної діяльності.

Тема 2. Поняття як логічна форма юридичного мислення.

Тема 3. Судження як форма логічного мислення юриста.

Тема 4. Умовивід в юридичній діяльності.

Розділ 2. Основні закони логіки та теорія аргументації.

Тема 6. Основи теорії аргументації.

Тема 7. Логічна характеристика запитань.

Тема 8. Логічні підстави окремих дій в юридичному процесі.

Структура навчальної дисципліни

Обсяг курсу – 4 кредити (ECTS): 16 годин лекції, 44 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота, екзамен.

Форма навчання	Розділ	Всього		Розподіл навчального часу за видами занять			Семестрова атестація
		кредитів	годин	лекції	семінарські заняття	Індивід. завдання	
<i>Денна/заочна</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>120</i>	<i>16</i>	<i>44</i>	<i>реферат</i>	<i>екзамен</i>

Самостійне опрацювання тем

Розділ 1. Логіка як наука. Форми логічного мислення.

Тема 1. Логічні основи юридичної діяльності

1. Предмет та завдання юридичної логіки
2. Основні етапи розвитку логіки
3. Співвідношення мови та мислення в юридичній логіці

Рекомендована література:

Вступ до сучасної юридичної логіки / В. Д. Титов, В. В. Навроцький та ін. — Харків : Ксилон, 2001. — 198 с

Тема 2. Поняття як логічна форма юридичного мислення

1. Поняття як форма мислення. Поняття і слово.
2. Структура поняття. Зміст та обсяг.
3. Види понять та відношення між ними.
4. Логічні операції над поняттями: обмеження, узагальнення, визначення, поділ.

Рекомендована література:

Хоменко І. Логіка юристам: підручник / І. Хоменко. — К.: Четверта хвиля, 1998. — 283 с.

Тема 3. Судження як форма логічного мислення юриста

1. Логічна структура суджень
2. Види простих суджень
3. Розподіл термінів у простому судженні
4. Відношення між судженнями та умови їх істинності
5. Складні судження

Рекомендована література:

Конверський А. Логіка: підручник для студентів вищих навчальних закладів / А. Конверський. — К.: Український Центр духовної культури, 1999. — 398 с.

Тема 4. Умовивід в юридичній діяльності

1. Структура та види умовиводів
2. Безпосередні умовиводи
3. Опосередковані дедуктивні умовиводи
4. Фігури та модуси силлогізму
5. Індуктивні умовиводи

6. Умовивід за аналогією

Рекомендована література:

Бандурка О. Курс логіки: підручник / О. Бандурка. – К.: Літера, 2002. – 160с.

Розділ 2. Основні закони логіки та теорія аргументації.

Тема 5. Закони юридичної логіки

1. Закони логіки

2. Види логічних законів: закон тотожності; закон несуперечності; закон виключеного третього; закон достатньої підстави

Рекомендована література:

Жеребкін В. Логіка: підручник для юридичних вузів і факультетів / В. Жеребкін. – К.: Знання, 1999. – 208 с.

Тема 6. Основи теорії аргументації

1. Види аргументації

2. Характерні ознаки аргументації

3. Структура аргументації (доведення)

4. Доведення як логічна операція

Рекомендована література:

Логіка : підручник для студентів / В. Д. Титов, С. Д. Цапін, О. П. Невельська-Гордеєва та ін.; за заг. ред. проф. В. Д. Титова. – Х. : Право, 2005. – 208 с.

Тема 7. Логічна характеристика запитань

1. Поняття про запитання та відповідь

2. Види запитань

3. Логічна характеристика відповіді

Рекомендована література:

Томан Іржі. Мистецтво говорити. – К., 1998.

Тема 8. Логічні підстави окремих дій в юридичному процесі

1. Логічні підстави опитування і допиту

2. Логічні підстави висування та перевірки версій

Рекомендована література:

Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка: підручник / О. М. Бандурка, О. В. Тягло. — Харків : Золота миля, 2011. — 224 с.

Юридична аргументація. Логічні дослідження: монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін. ; за заг. ред. О. М. Юркевич. — 2-е вид., переробл. та доповн. — Харків : Право, 2015. — 336 с.

Методичне забезпечення

1. Правнича логіка : метод. вказівки для самостійного вивчення дисципліни студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальності 081 Право / Харків нац. тех. ун-т сілп. госп-ва ім. П. Василенка ; уклад. Д.Л. Кобелева. — Харків : [б.в.], 2021. — 14 с.
2. Правнича логіка : метод. вказівки до проведення семінарських занять з дисципліни студентами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальності 081 Право / Харків нац. тех. ун-т сілп. госп-ва ім. П. Василенка ; уклад. Д.Л. Кобелева. — Харків : [б.в.], 2021.—14 с.
3. Правнича логіка : курс лекцій з дисципліни «Правнича логіка» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальності 081 Право / Д.Л. Кобелева ; Харків нац. тех. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка. — Харків : ХТУСГ, 2021. — 49 с.
4. Правнича логіка : тестові завдання з дисципліни «Правнича логіка» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної (заочної) форми навчання спеціальності 081 Право / Харків нац. тех. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка ; уклад. Д.Л. Кобелева. — Харків : [б.в.], 2021. — 23 с.

Рекомендована література

Основна література:

1. Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка: підручник / О. М. Бандурка, О. В. Тягло. — Харків : Золота миля, 2011. — 224 с.
2. Вступ до сучасної юридичної логіки / В. Д. Титов, В. В. Навроцький та ін. — Харків : Ксилон, 2001. — 198 с
3. Жеребкін В. Логіка: підручник для юридичних вузів і факультетів / В. Жеребкін. — К.: Знання, 1999. — 208 с.

4. Логіка для правознавців [Текст] : навч. посіб. / [О. О. Бандура, О. І. Гвоздік, В. М. Кравець та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 144 с.
5. Хоменко І. Логіка юристам: підручник / І. Хоменко. – К.: Четверта хвиля, 1998. – 283 с.

Допоміжна література:

1. Бандурка О. Курс логіки: підручник / О. Бандурка. – К.: Літера, 2002. – 160с.
2. Логіка : підручник для студентів / В. Д. Титов, С. Д. Цапін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.; за заг. ред. проф. В. Д. Титова. – Х. : Право, 2005. – 208 с.
3. Конверський А. Логіка: підручник для студентів вищих навчальних закладів / А. Конверський. – К.: Український Центр духовної культури, 1999. – 398 с.
4. Юридична аргументація. Логічні дослідження: монографія / О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. В. Куцепал та ін. ; за заг. ред. О. М. Юркевич. — 2-е вид., переробл. та доповн. — Харків : Право, 2015. — 336 с.

Електронні інформаційні ресурси

(Посилання)

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає предмет та завдання юридичної логіки як науки про мислення?
2. Суть специфіки юридичної логіки як науки про закони, форми та прийоми мислення.
3. Дайте визначення об'єктивної та суб'єктивної юридичної логіки.
4. У чому полягають основні аспекти взаємозв'язку юридичної логіки та юридичної діяльності?
5. Що таке багатозначна логіка?
6. Як розуміється істина та хиба в некласичній логіці?

7. Які напрями розвинулися в сучасній логіці?
8. Що таке логічна форма?
9. Розкрийте суть двох аспектів мови та мислення.
10. Як юридична логіка впливає на формування логічної культури юриста?
11. У чому полягає значення юридичної логіки для теоретичної та практичної діяльності юристів?
12. Логіка як наука.
13. Види та характерні ознаки аргументації.
14. Закон виключеного третього.
15. Предмет та завдання юридичної логіки.
16. Структура аргументації.
17. Закон протиріччя.
18. Основні етапи розвитку логіки.
19. Доведення як логічна операція.
20. Види простих суджень.
21. Поняття як форма мислення. Поняття і слово.
22. Умовивід за аналогією.
23. Класифікація суджень за кількістю і якістю.
24. Структура поняття. Зміст та обсяг.
25. Індуктивні умовиводи.
26. Відношення між судженнями та умови їх істинності (логічний квадрат).
27. Логічні операції над поняттями: обмеження, узагальнення, визначення, поділ.
28. Фігури та модуси силогізму.
29. Складні судження.
30. Структура та види умовиводів.
31. Закон тотожності.
32. Сполучні та розділові складні судження.
33. Основні закони логіки.
34. Категоричний умовивід.
35. Умовні та еквівалентні складні судження.
36. Закон тотожності.
37. Судження як форма логічного мислення.
38. Логічні відношення між поняттями: рівнозначність, перетин, підпорядкування.
39. Закон достатньої підстави.
40. Логічна структура суджень.
41. Логічна характеристика запитання та відповіді

42. Логічні підстави опитування і допиту
43. Логічні підстави висування та перевірки версій
44. Логічні відношення між поняттями: співвідпорядкування, протилежності, суперечності.
45. Охарактеризуйте процес творення поняття.
46. Що таке суттєві ознаки предмета та як вони відображаються поняттям?
47. Як відрізняється поняття в епістемологічному значенні та поняття у формально-логічному значенні?
48. Що таке дефініція? Опишіть структуру дефініції.
49. Яке значення мають поняття в юридичній діяльності?
50. Охарактеризуйте юридичне поняття. У чому полягає сутність правових понять?
51. В якому співвідношенні перебувають поняття «правопорушення» і «склад правопорушення».
52. Вкажіть способи та правила визначення понять. Продемонструйте їх на юридичних дефініціях.
53. Що таке логічні сполучники?
54. Яким типом логічної коректності характеризуються риторичні запитання?
55. Як співвідносяться аналогія, дедукція та індукція?
56. Для чого потрібні закони логіки?
57. Які формально-логічні закони вважаються основними?
58. Як відносяться закони логіки до законів буття?
59. Характеристика спростування як логічної процедури.
60. Доведення та спростування і його роль у юридично-правовій діяльності.

Навчальне видання

ЛОГІКА ПРАВНИЧА

Методичні вказівки
до самостійного вивчення дисципліни

Автор-укладач

КОБЕЛЄВА Даля Леонідівна

Формат 60x84/16

Гарнітура Times New Roman

Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. _ .

Тираж ___ пр.

Державний біотехнологічний університет
м. Харків, 61002, вул. Алчевських, 44